

Van kaasopslag tot toonzaal

Wat is er mooier dan een goed gevulde kaasopslag met rijen schone, glanzende kazen. Is dit niet het visitekaartje van de kaasboerderij? Niet iedere kaasmaker voelt dit zo. Voor menigeen staat het bewaren van kaas gelijk aan keren, poetsen en ergernis over de steeds terugkerende schimmels op de kaas. Niet nodig als je de juiste dingen doet.

TINEKE VAN DER HAVEN EN HENK OOSTERHUIS

Kazen schimmelen, dat is onvermijdelijk. Hoe vochtiger de lucht, hoe sneller de schimmels groeien. De kaas levert ongeveer alles wat schimmels

en ook bacteriën nodig hebben; behalve vocht en zuurstof, die halen ze uit de ruimte om hen heen. Wat temperatuur betreft, zijn schimmels

niet kieskeurig, boven het vriespunt vinden ze prima. Geen wonder dat we ze volop aantreffen in de kaasopslag. Ze nestelen zich op de kaas en schuilen vooral in de putjes en vouwen van een niet goed gesloten korst. Daar kunnen ze niet zo gemakkelijk worden weggeveegd. Ze gaan groeien en vormen al snel sporen, schimmelzaden, die overal heen waaïen en waar mogelijk opnieuw uitgroeien tot schimmelplanten. Wat te doen om dit te voorkomen?

Geef schimmels geen kans

Een beschimmelde kaas is een bron van ellende voor de andere kazen. Laat het daarom niet zover komen. Geef aandacht aan goede korstvorming en zorg ervoor dat de kazen een schone, droge, gesloten korst hebben. Laat ze niet afkoelen tijdens het persen en omlopen. Houd de zuurtegraad van de pekkel onder pH 5 en het vochtgehalte van de kaas binnen redelijke grenzen.

Verzorg de kaaskorst

Een doeltreffend middel in de strijd tegen schimmels is de kaascoating. Wacht niet te lang met het aanbrengen. Coat de kazen zo gauw ze pekeldroog zijn en let er op dat putjes, oneffenheden en open randen in de korst goed worden dichtgesmeerd. Dit helpt voorkomen dat schimmels zich daarin nestelen en gaan groeien. Geef ook aandacht aan het coaten van de zijkant van de kazen. Breng de tweede laag coating binnen een week na de eerste aan. Gebruik indien mogelijk een coating met een schimmelwerend middel. Vooropgesteld dat dit voor de afnemer geen probleem is.

Klimaat in de opslag

Schimmels hebben vocht nodig voor hun groei. In een droog klimaat groeien ze niet. Een effectief middel in de bestrijding van schimmels is de vochtigheidsgraad (aangeduid als % Relatieve Vochtigheid) van de omgevingslucht. In droge lucht groeien schimmels niet, ze verdrogen. Voor een totale schimmelstop moet de RV beneden 70% zijn. Het bijkomende probleem is helaas dat onze kaas dan behoorlijk indroogt. Dat kost kilo's. In de praktijk wordt vaak een luchtvochtig-

heid van 80 tot 85 procent aangehouden met voldoende luchtcirculatie door de ruimte. Dat houdt de indroog binnen de perken en de schimmelgroei beheersbaar. De relatieve vochtigheid die we meten, geldt alleen voor de boven- en zijkanten van de kazen; de nauwe ruimte tussen de kazen en de kaasplank heeft echter zijn eigen microklimaat. Daar is geen luchtbeweging en daar kan de luchtvochtigheid al snel oplopen tot 100 procent: voor schimmels een lustoord. Ook de donkere vochtplekken in de kaasplanken op de plaatsen waar kaas heeft gelegen, vormen een waar schimmelparadijs! Het minste wat we ertegen kunnen doen is geregeld de rust verstoren door vaak te keren en de kazen terug te leggen op een droge plek op de plank. Dit vraagt om enige ruimte tussen de kazen. Ook geregeld de planken keren kan helpen.

Stel niet uit...

Ondanks alle goede bedoelingen en zorgvuldig keren, groeien er toch schimmels op de kaas en op de planken. Dan is het zaak om snel in te grijpen. Poets de eerste schimmels weg voordat ze sporen hebben gevormd. Beginnende schimmels zijn herkenbaar aan een dun, wollig wit laagje, 'beslag', zegt de kaasmaker. Haal het weg voordat er sporen worden gevormd. Eenmaal gevormde sporen waaïen met de luchtstroom mee en beginnen daar waar ze landen graag een nieuw leven. Een goede verlichting in de ruimte is belangrijk, want in schemerdonker zie je de schimmels niet. En een beschimmelde mislukking ergens in een donker hoekje ver weggestopt zal echt nooit meer geschikt worden, zorg dat zo'n 'sporenbom' bij u niet kan ontstaan.

Schoonmaakbeurt

Soms moet het er toch echt van komen. Tijd voor de schoonmaakbeurt. Ze komen tevoorschijn, planken met wit beslagen schimmelplekken, soms zelfs met verkleuringen. Hoe schoon te maken? De verleiding is groot om de zaak grondig aan te pakken met grof geschut. Vooral de beslagen planken nodigen uit voor hogedrukspuiten en harde borstels. Pas daarmee op. Zorg ervoor dat de planken niet beschadigen en ruw worden, want dan kom je van de

regen in de drup. Wees ook niet al te enthousiast met schoonmaakmiddelen als chloor en soda. Resten chloor en reinigingsmiddel kunnen de kaas een bijmaak geven of de kazen aan de planken doen kleven. Reinig met een matig harde borstel en schoon zeepsopje. Laat inweken en heb geduld. Spoel in ieder geval de resten zorgvuldig weg en laat de planken goed drogen, liefst in direct zonlicht. ☺

Leg de kazen op droge planken

Houd de kaasplanken schoon. Vuile planken besmetten de kaas. Een eerste voorwaarde is dat ze gaaf en glad zijn en voldoende hard. Behandel bij het keren de planken net als de kazen. Leg de kazen zo dat er voldoende ruimte is, zodat ook de planken kunnen worden schoongeveegd.

- Zorg dat er altijd een plank leeg is, de onderste of de bovenste.
- Begin het keren met de plank met kazen boven of onder de lege plank.
- Veeg de te keren kazen af met een droge schone doek.
- Keer ze dan en leg ze op de lege plank, veeg de andere zijde schoon.
- Wrijf een vrijgekomen droge plank schoon met droge doek en keer de plank zodat eventuele vochtige plekken kunnen drogen.
- Begin dan met de volgende plank en ga zo door tot de hele stelling is gekeerd en afgeveegd.
- Vochtige of kleffe plekken op de kaas en op de plank neem je nat af met een doek gedrenkt in water met een scheutje azijn.

Tijdens de rijping moet de kaas regelmatig worden gekeerd. In het begin dagelijks, later (na twee à drie weken) kan met eenmaal per twee dagen worden volstaan. Voor oudere kaas (bijvoorbeeld zes maanden en ouder) is eenmaal per twee weken voldoende.

